

Zdroj: BRASIL DE SOUZA, Elias, 2019. *The Book of Daniel Bible Book Shelf 1Q 2020* (Kindle Locations 357-470). Pacific Press Publishing Association. Kindle Edition. ISBN 9780816365159

Překlad: Lukáš Hora

Biblické texty jsou převzaty z Českého studijního překladu

Kapitola 2 – Z Jeruzaléma do Babylonu

Kniha Daniel začíná smutnou poznámkou o Nebúkadnesarově invazi do Judska. Při tomto úvodním dobytí babylonský král přemohl Jeruzalém, odvedl zajatce, a zabavil posvátné, chrámové nádoby. Na první pohled tyto události působí dojmem, že judského Boha přemohli babylonští bohové. Nicméně podrobnější čtení nám ukazuje, že porážka Jeruzaléma byla Božím činem. „Panovník Hospodin mu [Nebúkadnesarovi] tehdy do ruky vydal judského krále Jójakíma“ (Da 1,2). Tento komentář nastavuje atmosféru celému Danielovu poselství. Judský Bůh svrchovaně vládne nad světovými královstvími, podle své vůle ustanovuje a odstraňuje krále. Kvůli tomu, že Boží lid porušil smlouvu a odmítl opakovanou výzvu k obnovení vztahu s Bohem, poslal Hospodin babylonské armády, aby odstavili jejich společnost. V průběhu sedmdesáti let zasáhly Judsko tři po sobě jdoucí invaze; zaslíbená země byla zničená a její obyvatelé byli odvedeni do vyhnanství v Babylonu.

Během první invaze v roce 605 př. Kr. byl Daniel a jeho přátelé odvedeni do Babylonu. Kvůli tomu, že se judský král odmítl podvolit Babyloňanům, Nebúkadnesar nařídil další útok v roce 597 př. Kr. Při té příležitosti babylonský král nahradil krále Jójakíma králem Sidkijášem a přinesl do Babylonu „všechny poklady Hospodinova domu i poklady královského paláce a usekal všechny zlaté předměty, které udělal izraelský král Šalomoun v Hospodinově chrámu“ (2Kr 24,13). Nebúkadnesar také odvedl další skupinu zajatců včetně krále Jójakíma a proroka Ezechiele. Žel, Sidkijáš odmítl poučení, plně se podřídil Babyloňanům. Kvůli tomu se Nebúkadnesar vrátil do Jeruzaléma a srovnal je se zemí, zapálil chrám a do Babylonu odvedl další skupinu vyhnanců.

Pro lid muselo být bolestivé, když zažili kolaps tří smluvních institucí, které pro ně byly smyslem života. Zaprvé, Šalomounův majestátní chrám, centrum Boží přítomnosti mezi nimi, byl vypleněn, a nakonec jej nepřátelé zničili. Zadruhé, Nebúkadnesar si podrobil davidovského krále, a nakonec jej odvedl do zajetí v Babylonu. A nakonec, jejich vlast – kterou dostali skrze abrahámovskou smlouvu – ovládla cizí mocnost. Mnoho jejich obyvatel včetně Daniela a jeho přátel bylo vyhnáno do cizí země, mezi cizí lid, který používal jiný jazyk a měl jinou kulturu.

Navzdory tomuto katastrofálnímu smutečnímu pozadí, zkáze a zdánlivému opuštění Bohem, projevují Daniel a jeho přátelé pevnou věrnost vůči Bohu svých otců. I když se zdá, že Bůh opustil svůj lid, tyto čtyři mládenci zůstávají odvážně silní. Přes hranice svých okolností vzhlíží k transcendentnímu Bohu, který má moc obrátit katastrofu a uzdravit svůj lid.

Bůh projevuje věrnost Danieli

Jak odhaluje kniha Daniel, stává se zřejmým, že to, co Babyloňané vzali Bůh tisíckrát obnovil. V kontrastu s podmaněním Judy Babyloňany je nebeský Bůh vykreslen jako kámen, který naplňuje celou zemi, jako hora – je to obraz věčného království, které nahradí všechna pozemská království a lidské mocnosti (Da 2). I když si Babyloňané podřídili Joakíma, syna Davidova, a nakonec jej odvedli do zajetí, Syn člověka dostane věčné království a svou královskou moc bude na konci sdílet se svatými Nejvyššího (Da 7). I když Babyloňané znesvětili, a nakonec zničili slavný Šalomounův chrám, Bůh očistí nebeskou svatyni a udělí spravedlnost i spasení svému lidu (Da 8). I když síly Babylonu mohly uspět v útoku na pozemský Sijón, Bůh nakonec vyhladí zlé síly, když se budou snažit převzít horu „Ozdoby svatosti“ (Da 11,45). I když nepřátelské armády mohou porazit a vyhnat Boží lid, ujišťuje nás, že v době

konce povstane Michael a bude bránit svůj lid proti silám, které jej utlačují a pronásledují (Da 12). A tak žalostný obraz porážky a zničení, který se nachází na počátku ustupuje ze scény a dává prostor obnově, očištění a spasení. V nádherném vyvrcholení, když Bůh přivede k životu ty, kteří spali v prachu země, je porážena samotná smrt (Da 12).

Boží zaslíbení o změně vyhnanství jeho lidu v průběhu dlouhých dějin je patrné z jeho péče o Daniela a jeho přátele. Bůh byl s nimi, když čelili životním výzvám v Nebuchadnesarovém Babylonu. Slyšel jejich modlitby a působil na babylonské představitele, aby vyhověli žádosti Božích zajatých služebníků, tím ukázal, že není geograficky omezen na chrám, nebo zaslíbenou zemi. Přebývá se svým lidem, kdekoli jsou, protože je Hospodin a Stvořitel celé země.

Navíc Bůh způsobil, aby se jeho dětem dobře dařilo v cizí zemi. Jak Bible říká, Bůh ovlivnil vrchního komorníka¹, aby vyhověl Danielově žádosti o vegetariánskou stravu místo stravy z královského stolu. Dostal deset dní na zkoušku a Bůh požehnal zajatce lepším zdravím než všechny další kandidáty do královských služeb. Při popisu jejich zdravé barvy používá biblický příběh pojem „více při těle“, tím říká, že vypadali lépe, než všichni ostatní mladí muži, kteří se stravovali u královského stolu (Da 1,15). Je zajímavé, že se tato fráze objevuje při popisu vzhledu prvních sedmi krav Faraonova snu a představuje sedm let blahobytu v Egyptě pod vedením Josefa (Gn 41,18). Mimochodem toto jazykové propojení s příběhem Josefa může být narážkou na to, jak dal Bůh Babylonu blahobyt skrze vedení Daniela a jeho přátele v královském úřadu.

Jak je zjeveno ve smlouvě, děti Abrahama byly požehnáním pro všechny rodiny na zemi. Nakonec se toto zaslíbení naplnilo v Kristu, když byly pohané začleněny do Božího lidu. Když moderní křesťané laskavě jednají se svými nekřesťanskými sousedy, jednají jako Daniel a Josef, naplňují Boží plán, požehnat všem rodinám na zemi.

Bůh nedal Danielovi a jeho přátelům pouze moudrost a mimořádné intelektuální schopnosti, ale požehnal Daniela nadpřirozeným darem vykládat vidění a sny. Není divu, že na konci výcvikového období babylonský král shledal, že Daniel a jeho přátelé „desetkrát převyšují všechny kouzelníky a věštce v celém jeho království“ (Da 1,20).

Samozřejmě hlavní postavou knihy není Daniel, Nebúkadnesar, Dareios nebo Kýros, ale samotný Bůh. Je svrchovaným vládcem vesmíru, který se ukazuje jako hlavní hrdina knihy. Smluvními pojmy přivedl Bůh soud na svůj lid, ale nikdy jej neopustil. Dovolil Nebúkadnesarovi, aby odvedl jeho lid do Babylonu, ale také přišel do Babylonu, aby pobýval se svým lidem. Obyvatelům Babylona a pravděpodobně i vyhnancům se mohlo zdát, že se Bůh Izraele nestará, nebo si nevšímá svého lidu v tíživé situaci. Navzdory tomu, co bylo vidět z vnějšku, jednal Bůh za scénou, vedl a řídil světové události i osobní životy jeho služebníků. Danielovi projevoval neustálou věrnost jako odměnu za jeho víru v něj.

Stejným způsobem můžeme čelit životním a výzvám s ujištěním, že Bůh vždy věrně plní svá zaslíbení. Dokonce i když se zdá že ho nezajímají naše osobní problémy, můžeme se s jistotou spolehnout, že Danielův Bůh zůstává naším Bohem. Nevede historii pouze k jejímu vyvrcholení, ale osobně se zajímá o každé své dítě.

Daniel projevuje věrnost Bohu

Daniel jako mladý muž čelil odstrašujícím výzvám, přesto zůstal věrný Bohu svých otců. Když přišel do Babylonu, Daniel a jeho přátelé byli vybráni pro zvláštní výcvik, aby mohli sloužit na babylonském dvoře. Není překvapivé, že starověcí vladaři si vybírali nejlepší mladé lidi z podmaněných národů, aby

¹ Autor zde používá pojem „eunuch“, tak lze také přeložit hebrejský termín סָרִיס (saris), v českém jazyce tento překlad uvádí například Jeruzalémská Bible, pozn. překladatel

sloužili na královském dvoře. Tato strategie umožňovala vládcům udržet nadvládu nad svými vazaly bez přetěžování armády.

Proces výcviku cizinců, aby sloužili v královském paláci zahrnoval mnohem více než praktickou kvalifikaci a odbornou znalost. Ve skutečnosti kandidáti do královských služeb podstupovali indoktrinaci, aby se změnil jejich světonázor a přijali ideologii říše. V případě Daniela a jeho přátel zahrnovala tato ideologická proměna dva hlavní aspekty. Zaprvé, změnila se jejich jména. V hebrejštině jména Daniel, Chananjáš, Míšael a Azarjáš obsahovala zmínky o Bohu Izraele (El, Jahve). Babyloňané se snažili přímo změnit jejich myšlení, proto je pojmenovali Beltšasar, Šadrak, Měšak a Abed-nego; tato jména vyjadřují zmínku o chválení babylonských bohů, jako byli Běl, Nabu a Aku. Pokaždé když někdo vyslovil jejich jména, připomínal jim souvislost s babylonským božstvem.

Patrně, židovští prominenti neprotestovali proti novým jménům. Pravděpodobně vnímali taková jména, jako pouhé štítky, které nesouviseli s jejich vírou a oddaností pravému Bohu. Jejich odevzdanost vůči Bohu pramenila spíše z jejich srdcí, než ze jména nebo štítku, který jim někdo přidělil.

Ale odmítli další aspekt procesu proměny. Nemohli se podílet na konzumaci stravy z králova stolu. Biblický text nevysvětluje důvod jejich odmítnutí. Komentátoři uvádí několik názorů. Nejpravděpodobnější vysvětlení je, že strava mohla být obětovaná babylonským bohům. Kromě toho, že by přijali stravu z královského stolu, znamenalo by to závislost na králi a souhlas s jeho ideologií. Takový krok nemohli učinit židovští zajatci bez toho, aniž by ustoupili ze své věrnosti vůči Hospodinu. Proto žádali, aby královské menu bylo nahrazené jednoduchou vegetariánskou stravou, která se podobala Bohem ustanovené stravě při stvoření. Toto opatření poukázalo na jejich závislost na Bohu kvůli jejich tělesnému zdraví a zlepšení jejich úspěchu ve vzdělávacím procesu.

Když přemýšlíme o odvážném odporu Daniele a jeho přátel, vyvstává z toho významné poučení. Výchova v raném dětství je klíčová. Židovští zajatci vzkvétali, protože byli pevně zakořeněni v židovském světonázoru. Byli docela mladí, když se dostali do královského výcviku a služby (Danielovi mohlo být pouze šestnáct až osmnáct let), byl daleko od své země a kultury. Byli zranitelní. Působil na ně obrovský tlak, aby prokázali věrnost babylonské ideologii, ale byli dobře vychovaní ve víře svých rodičů a nikdy nezakolísali. Jejich světonázor, jejich pohled na Boží charakter a jejich důvěrná znalost Božích činů v dějinách Izraele je drželi na pevném základě. Bůh, který jednal ve prospěch Daniela a jeho přátel je stejný Bůh, který může udělat a udělá podobné věci pro dnešní rodiny.

Příklad židovských zajatců upevňuje paradigma pro život v současné kultuře a nejméně tři oblasti si zaslouží zmínku. Zaprvé, jako adventisté sedmého dne zastáváme pohled, že Bible je Božím Slovem a vážíme si věroučných článků které nás odlišují od ostatních náboženských hnutí a denominací. Nicméně souhlas se vznikem věroučných článků není dostatečný. Musí se integrovat do specifického světonázoru. Přesněji řečeno, náš pohled na Boha, velký spor, hřích, spasení, Boží zákon, svatyni a poslední události (eschatologii) utváří integrovaný systém věroučných bodů, které poskytují biblický pohled na realitu a pomáhá nám odolat hříšnému vábení světa.

Zadruhé, musíme jako Daniel vnímat záležitosti životního stylu. Co jíme, co si oblékáme, co sledujeme a kam jdeme, to vyjadřuje naši konečnou odevzdanost. Na základě informací z Písma a vedení Ducha svatého bychom měli žít ve shodě s Boží vůlí.

A zatřetí, odchod ze společnosti a kultury není schůdnou volbou. Jako Daniel jsme zodpovědní za naši víru v bojích skutečného života. Naše životy musíme prožívat ve stálém spojení s kulturou a společností. Výzva žít jako Boží dítě v nepřátelské kultuře je obrovská. Vyžaduje to moudrost vybrat si správnou cestu a dělat správné věci. Jak můžete mluvit se svými nekřesťanskými sousedy bez toho,

aniž by vás ovlivnil jejich životní styl? Kde jsou hranice a kam až máme zajít? Jakým způsobem tvůj kulturní kontext určuje tvá rozhodnutí v těchto otázkách?

Když čelíte těmto otázkám, můžete se spolehnout na Bohem danou modrost a schopnost rozlišovat, jak žít křesťanským životem ve vaší kultuře. Ať už nastanou jakékoli okolnosti, jsme povoláni komunikovat s hříšníky, abychom jim ukázali, co Bůh vykonal v našich životech a přilákali je k novým životům v Kristu.

Závěr

Mladá křesťanka pracovala jako inspektorka kvality ve farmaceutické společnosti. Jednoho dne kvůli chybnému procesu neprošla kontrolou hlavní objednávka kontaminovaných injekčních stříkaček. Když svému šéfovi řekla o kontaminaci, rychle spočítal náklady za novou výrobu objednávky a učinil nízkonákladové rozhodnutí: odešlete objednávku. Prikázal jí, aby podepsala schvalovací formuláře navzdory kontaminaci. Ona odmítla. Věc se ještě více zkomplikovala, protože kvůli vládním požadavkům byla jediná, kdo mohl podepsat schvalovací protokol. Toho dne se stříkačky neodeslaly a o několik dní později byla vyhozena, protože odmítla kompromis. Učinila drahé rozhodnutí, jako Daniel a jeho přátelé.

Tak nebo tak, každý z nás čelí tlaku – tlaku od manžela, nebo manželky, příbuzných, kamarádů, příbuzných, šéfů, nebo konkurentů. Dokonce může existovat i tlak zevnitř, tlak z naší vlastní touhy po úspěchu a důležitosti.

A jak to dopadlo s mladou ženou, která ztratila práci? Bůh ji nikdy neopustil. Protože odmítla podepsat schvalovací protokol na kontaminované injekční stříkačky, zákazník nedostal včas svou objednávku. Někdo z vedení společnosti, která měla dostat objednávku vyšetřoval zpoždění a zjistil, že je chránila před kontaminovanými stříkačkami do konce i za cenu vlastního zaměstnání. Společnost, která měla koupit stříkačky její jednání ocenila a najali ji za vyšší plat.²

Přestože se můžeme opřít o to, že Hospodin nikdy neopouští ty, kteří mu jsou věrní, odměna za věrnost nepřichází vždy okamžitě. Věrnost může být za cenu zaměstnání, akademického růstu, přátelství, nebo rodinných vztahů. Dlouhý seznam křesťanských mučedníků ukazuje, že vysvobození v tomto životě není vždy hlavním, ale Hospodin bez ohledu na okolnosti nikdy nezapomene na své věrné děti.

² Adapted from Bryan Chapell, *The Gospel According to Daniel: A Christ-Centered Approach* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2014), 14–23.